

DOMAČI PRIJATELJ

Letnik II.

V Pragi I. septembra 1905.

Štev. 9.

Ta časopis izdaje Vydrova tovarna žitne kave v Pragi VIII. in ga pošilja svojim odjemalcem **popolnoma zastonj.**

— Na „Domačega Prijatelja“ se ne more naročiti, tudi do inozemstva ne. —

Prerokovanje „Domačega Prijatelja“

o Vydrovi žitni kavi za mesec september:

September že prikimal je
in konec je sezon —
kdor se za svet zanimal je,
ta vrača se brez kron.

Pri kavi vsak spominja se,
kaj je doživel kje
in s tem vsak skoraj strinja se,
da slaba je brez nje.

Spet v mesto gre iz tujih dalj
vojak z vojaških vaj,
in dneve, ki jih je prestal,
več ne želi nazaj . . .

Spomin v večerih dolgih rad
se v srcu oživi,
povrne se stotisočkrat
in zopet odhiti . . .

Izraz najsrčnejše zahvale

naj blagovolijo sprejeti sledeči cenjeni odjemalci, ki so nam s Svojim priporočilom Vydrove žitne kave (od 20. julija do 20. avgusta), pridobili novih naročnikov:

Ivan Baloh, posestnik, Moste.
Ivan Banič, c. kr. fin. nad-
respic, Mirnik,
Franc Derčar, c. kr. sod.
sluga, Radovljica.
Jož. Erbežnik, tov. stroje-
vodja, Reberca.
Ferdo Ferjančič, c. kr. goz-
dar, Kamnik.
Tom. Forstner, čevljar, Črna
pri Pliberku.

Mar. Gabrovšek, sopr. organ,
i obč. taj., Sv. Jošt.
Franc. Globočnik, potovalec,
St. Rupert.
Marija Govekar, nadučit, vdo-
va, Ljubljana,
Anton Grajzar, žel. sprevod-
nik v p. St. Vid. pri Zatičini.
Anton Grajzar, sin. žel. sprevod.
v p. St. Vid. pri Zatičini.

Robert Ivanuš, posestnik, Zdole.
 Dr. K. Janežič, odvetnik, Voloska.
 Jož. Kerstolič, posestnik, Podbrežje.
 Jos. Kokol, mlinar, Farovce.
 Marija Kratky, gostiln., Podgora.
 Daniel Lauhsegger, Slov. Plajberk.
 Mih. Mastnak, zavarov. zastopnik,
 Kranjčice.
 Jož. Nagelc, kmetovalec, Sv. Jakob
 v Rožu.
 Franjo Oset, žel. pisar, Pragersko.
 Pavl. Osojnik, posestnik, Luderski-
 vrh.
 Jak. Pečnik, čevlj. mojster, Zu-
 pečavas.
 Fr. Pšeničnik, postajenačelnik, Sv.
 Duh — Loče.
 Ant. Radi, žel. vpokojničar, Dedni-
 vrh.
 M. Ražun, župnik, Sv. Jakob v Rožu.

Fr. Rojec, davč. izterjevalec, Ra-
 dovljica.
 Ludvik Rošer, žag. mojster, Ra-
 kovec.
 Josef Sattler, župnik, Medija —
 Izlake.
 Urš. Somrak, gostil. i posest., Vel.
 Lašče.
 Rudolf Starovasnik, p. uradnik
 i gostil. Litija.
 Val. Stare, žel. uslužb. v p. i pismo-
 noša, Srednjava v Boh.
 Ivan Stupica, učitelj, Dražgoše.
 A. Šebat, župnik, Žusem.
 Marjeta Tonja, soproga žel. delo-
 vodja, Škofjaloka.
 Franc Valant, posestnik, Zagorice.
 Dženka Vižintinova, soproga nad-
 učitelja, Renče.

Vsi stanovi

iz vseh krajev so z Vydrovo žitno kavo neobičajno zadovoljni,
 kar dokazujejo sledeča nam tekom t. m. doposlana priznanja:

- Vinko Bukovšek*, kov. mojster, Toplice . . . Z Vašo kavo smo zelo zado-
 voljni. Meni in moji družini vrlo ugaja.
- Liza Čede*, kmetica, Vrbje . . . Pošljite nam še 5 kg. izvrstne kave, ker
 brez nje ne moremo več biti.
- Jože Čirič*, organ. i posest. pri Kapeli . . . Pošljite mi zopet 5 kg. Vaše
 izvrstne žitne kave, ker nam in vsem za katere sem jo naročil jako
 dopade. Ostanem zvest odjemalec in priporočitelj. Kdor hoče zdravo,
 varčljivo in okusno kavo piti naj si naroči „Vydrovo žitno kavo“.
- Štefan Filipič*, kmetovalec, Ravnica . . . V resnici ni dobiti sedaj boljših
 kavinih surogatov, kakor je Vaša žitna kava. Ljudje se kar čudijo
 da zamore žito zadobiti tako dober, lepodišeč in fin okus.
- Davorin Gajšek*, posestnik, Vrhe . . . Željno pričakujem pošiljatve: „Za-
 jutrek in malica ne bila bi zdrava, če bi se ne točila Vydrova kava.“
- Jan. Hromec*, župnik, Hotič pri Litiji . . . Blagovolite mi zopet poslati eno
 vrečico Vaše dobre žitne kave. Zadnjikrat sem bil prav zadovoljen,
 zatoraj jo vnovič naročam.
- A. Javornik*, trgovec, Radeče . . . Gotovo ste spoznali, da sem Vas nekaj
 časa opustil. Naročal sem namreč Kneippovo kavo. Spoznam pa,
 da je moj zajutek sedaj veliko slabej odkar nimam več Vaše dobre,
 okusne žitne kave. Pošljite mi jo nenudoma, da se mi želodec zopet
 popravi.
- Jos. Kerstolič*, posestnik, Podbrežje . . . Vaša žitna kava je zadobila v moji
 hiši prvo mesto. Vsi katerim sem kavo naročil so popolnoma za-
 dovoljni.
- Josipina Kobler*, posestnica, Litija . . . Kava mi jako ugaja!
- Anton Mehle*, c. kr. pošt. sluga, Ljubljana . . . Pošljite z obratno pošto
 5 kg. Vaše izborne žitne kave; ona je izmed vseh najboljše kako-
 vosti, druge sploh rabiti ne moremo.

DOMAČI PRIJATELJ

VYDROV MESEČNIK.

ROMAN ROMANOV:

VERZI.

Mirno, Lorka, kakor z dušo svojo
v tihem času polunočnih ur,
svetlo noč morda, ko zvezd nešteti
bogati kot nikoli se blesti azur —
mirno, Lorka, bom govoril s tabo,

vso razgrnil dušo svojo bom do dna,
vse življenje, vsa samotna pota,
ki megla jih krije in tema --
O, jaz vem, o Lorka, ti boš vstala,
ah, in brez slovesa, brez besede
tople boš odšla.

IVO TROŠT:

V SLOVESNEM TRENUTKU.

Obširni božji hram se polni s pestro množico vernikov. Sopara, hlad, izhlapevajoči pot, duh po raznem milu in parfemu se meša z mirisom svežega zelenja po cerkvi in altarih. Vrtnice, šmarnice, narcise in lilije dihajo težak vonj, razodevajoč občanom, da je danes v župniji slovesen obhod, kakor se praznuje samo enkrat v letu, Telovo. Pred cerkvijo se že bleste v mladem solncu križi iz vseh podružnic. Tudi cerkvene zastave in svileno nebo in pozlačene svetilnice vse čaka procesije. Le pred velikim oltarjem se še ziblje bela zastava sv. Alojzija; šolska mladina je zbrana v cerkvi in čaka med običajnim nemirom velike sv. maše. Vsi pogledi, migljaji in resni opomini nadzorujoče učiteljice ne zaležejo mnogo.

Cerkev se polni bolj in bolj. Neprijetna soparica se dviga iz gneče. To čutijo zlasti pevci in pevke na visokem koru. Organist si je že nekolikokrat otrl pot s čela, popravil lase ter pogladil kakor metla na široko razčesano črno brado.

Gospod Matija čuti važnost slovesnega trenutka. Vsaka mišica kaže nervozno razburjenost. Tudi pevke so odvozlale pod brado spete svilene rute in mladi, zardeli obrazki drhte v lahni razburjenosti.

„To je najtežavnejši dan celega leta!“ je dejal nadučitelj organist pevcem že zjutraj po prvi maši. Moški so mu pritrtili in z mirnim vzdihom priznali. Kako resno čutijo tudi sami važnost današnjih opravil in važnost svojega dostojanstva kot cerkveni

pevci. V ti zavesti so se šli krepčat za prihodnje napore, kakor je kdo znal in mogel. Matija je pa stopil v spalnico k bolni soprogi, da jo praša, če ji je kaj odleglo. Vso noč je namreč kašljala huje kot navadno: vstajati je moral in jej dajati zdravila, jo držati v naročju kakor dete in tolažiti. Soproga gospoda Matije je bolehalo zelo in bolehalo že davno. Ljudje so jo že kdaj zbrisali iz registra živih, toda mlada bolnica upa še vedno in vstrajno, da ozdravi v pomladnjem zraku. Trde, da jo samo še nada vzdržuje na svetu. Ta nada je sije iz oči kot svetla zvezda.

Bleda in suha, sama kost in koža, se je nasmehljala Matiji, ko jo je v skrbeh prašal mehko in sočutno, če ji je kaj odleglo.

Nemalo se je prestrašil Matija tega nasmehljaja: zdelo se mu je, da se reži pred njim — mrtvaška lobanja. Pokašljuje in s pretrganim, hripavim in slabotnim glasom mu je odvrnila: „Glej, Matija! Tak lep božji dan je danes. Prijazno sije solnce, vas je — vem — slovesno okrašena, oltarji po vasi — gotovo — vsi v zastavah, praznično pojo zvonovi . . . Vse prav tako kakor tedaj — veš, Matija, ko si mi po procesiji povedal na vrtu, da me imaš rad. V senci sva bila na vrtu — srečna, zadovoljna . . . Se-li še spominjaš? Lepo sem pela tisto leto, najlepše . . . In tebe sem imela rada . . . Ti si me ljubil . . . Ni res? — — — Posilil jo je kašelj, da je prestala za hipec. Oko ji je zablestelo kakor v ognju resnične sreče. Potem je nadaljevala, a vedno bolj naporno: „Vidiš, Matija, tako mi je lahko. Zdi se mi, da bi mogla z vami peti vso dolgo procesijo. Popolnoma mi je odleglo. Daleč, daleč, ne vem kam bi šla lahko. Le pojdi Matija, nič se ne boj! Jaz bom v duhu z vami.“ Zopet se je nasmehnila, a soprogu je njen smeh rezal v srce. Še nikdar se mu ni tako smilila sirota soproga. Da nekoč jo je res imel rad in ločitev bo težavna s to nežno stvarco. Krenil je z obrazom v stran in otrl solzo . . . „Ne skrbi za me!“ je silila soproga. „Metka že pripravi kosilo, saj priteče mene prašat za vsako malenkost. Ne boj se! Pridna ženska ta-le Metka. Sama zvestoba je je — in pa — seveda — na starost — nekaj jezika. O, ti moj Bog! — Matija, z Bogom! Poljubi me še enkrat, veš, tako kakor tistikrat na našem vrtu . . . Tako! Hvala, Matija! — O, kako si gorak in močan! Srečno!“

Podala mu je suho roko, in on je čutil, da jo je orosil mrzel pot. Nekaj neznanega ga je streslo po udih. Toda brž se je obdril, ne, to ne more, ne sme biti — smrt. Ali ni to tista brhka, vesela Anica — njegov slavček? Sicer imovitih roditeljev, ki je niso pustili na kor, vendar je zmagala z vstrajnostjo, z ljubeznijo do lepega petja in junaškega mladeniča. Pela je in ljubila. Kdo je prašal tedaj, kaj pride v nekoliko letih. Ko ji je v zakonu imela vzcvesti sreča, se ji je zrušilo itak rahlo zdravje. Ljubila je še, a peti ni mogla več. Vedno bolj je slabela . . .

Matija je še nekolikokrat obrisal solzo ob teh spominih in mislil, kaj bi dal, da bi bil njegov slavček zopet zdrav in vesel.

Šel je zamišljen po opravilih, ki so ga trdo držala do velike maše, ko je poslednjič pogledal k bolnici, ki je — spala.

Došel je pomirjen v cerkev, slovesno odičeno, praznično odeto. Ko je odzvonilo skupaj, se je razvila od cerkvenih vrat pa do velikega oltarja dolga vrsta devic s pečami na glavi in svečami v rokah.

Na altarih, na lustrih in po vsi cerkvi so zaplapolale sveče. Ljudje že nestrpno pokašljujejo, kdaj zapoje zvonec ob durih v zakristijo, ko zabučé orgle in se začne slovesna sv. maša s tremi gospodi. V ta namen je Matija že odprl v orglah „plenum“, da so registri nemilo zaječali v notranjosti velikih orgel.

Organist je pozabil na ves ostali svet: pred njim je bila odprta latinska maša, sešitek preludij in nekaj krajših napevov, ki se vporabijo do konca maše. Pevke se ozirajo z enim očesom nanj, z drugim gledajo na cerkev po rutah, pečah in še raje po razkritih glavah znanih mladeničev, vrtečih v rokah pod brado in pred nosom klobuke z dišečimi nageljni, pisanimi šopki, ki jih niso kupili na trgu ali na samnju, marveč so zrastle — nekje doma na oknih ljubečih deklet . . .

* * *

Pozvoni . . .

V vsaki župniji pa je nekaj manj radovednih vernikov. — Ti so pritisnili od zadaj šele sedaj na stlačeno množico. Z združenimi močmi so si naredili prostor takoj za vrati.

Med najmanj radovednimi krščanskimi ovčicami cele župnije je bil pa menda krčmarja Dolžana hlapec Cene. Stiskal je in cedil svojo pijačo navadno tako dolgo, da je zvon že naznanil pristop. Tedaj je šele poiskal mršavi mošnjček nekje silno globoko v hlačnici in začel zbirati novce za plačilo. Drugi pivci so že odšli, a Cene se je med plačevanjem še pogajal neprestano, kako in kaj bi bilo, ko bi mu Dolžan natočil še eno — samo še eno merico.

Tudi danes je bil Cene zadnji. Nameraval je, ne glede na smrtni greh, ki mu je bil navajen kakor praznemu mošnjčku ob delavnikih, stiskati in cediti svojo pijačo v samo sv. mašo tja do evangelija trdeč, da je v cerkvi itak neznosna vročina. Gospodar ga je pa nagnal: marš v cerkev! Danes je velik, če ne največji praznik v letu. Mrmraje in ne brez tihih kletvic je Cene odšel. Pot drži od Dolžana mimo šole naravnost v cerkev. Cene sicer ni bil niti za šolo in še manj za tisto, ki se godi v nji, nikdar posebno pozoren.

Ali ker ga je bil gospodar odrinil po njegovih mislih vendar še veliko prezgodaj, je stopal mimo šole popolnoma zložno in videl, da iztika po veži, v sobo in iz sobe, v kuhinjo, shrambo in v klet nekaj več domačih ženskih kakor običajno. „Kaj pa imate?“ praša robato in malomarno naslonivši se na rob vrat. „Tiho, tiho, Cene! Mrliča bomo imeli ali ga že imamo. Kakor bi zaspala, tako je ugasnila. Saj smo vedeli, da ne bo dolgo.“

mu pojasni od starosti sključena Metka gostobesedno in pristavi: „Pa veš, nikar ni treba tega praviti gospodu ali pevcem na koru: nadučitelj bi popustil orglanje in petje. In kakšen praznik bi imeli? Bog pomagaj, saj si pameten, ne? Zato, Cene, le tiho, dokler ne mine procesija! Nikomur ne žugni besedice na koru! Tiho, Cene, in k maši! — Moj Bog, koliko opravila!“

Neverjetno je majal Cene z glavo in se zibal k cerkvi. Po nerodnih stopnjicah spleza srečno na kor, kjer najde takoj ob vratih, na pragu in celo na stopnjicah nekaj znancev, ki so bili radovedni, kakšni duhovi prihajajo danes s Cenetom v cerkev. Toda Cene danes kakor da jih ne vidi. Rine se s prsi, s komolci naprej, naprej . . . Orgle so bučale in pevci so peli lepo ubrano, polnoglasno, kakor da zares umevajo kmečke glavice globoki pomen izrekanih besed: Tu solus sanctus, tu solus Dominus . . . Konec glorie završi hrumeče: Amen, amen! — Tedaj pa pošepne Cene zadnjemu pevcu basistu Kosu: „Je že umrla. Prav sedaj! Pa ni treba praviti. Molči, veš!“

In Cene se je rinil naprej k ograji, kjer je želel pasti oči.

Kos si je pa mislil: Saj je organist človek in ne živina. Novico je sporočil sosedu. Ta pa dalje altistinji Pepci, ki je slovela za najlepšo in najboljšo pevko. Sočutno se je sklonila na sedež k organistu in žalostna novica ni zgrešila svojega vtisa: Nadučitelj Matija prebledi, pozabi na pokrivalo, mašo, pevce in vso slovesnost in zdrvi kakor pobesnel domov k umirajoči soprogi. — Bila je že mrtva. Blaženi, rajski mir je seval z bolešno se smehljajočega lica. Matija se je spominjal tega nasmehljajša od zjutraj. Stresel se je in zgrudil poleg mrtve žene ihtoč kakor otrok . . . Zanj ni bilo več najtežavnejšega praznika v letu, ne dolgega obhoda po širnih poljih in travnikih, ne pevcev, ne himen, ne vročine, ne slovesnega trenutka . . .

Pusta, dolgočasna bodočnost, prazna in nevesela, kakršne si ni mislil še nikdar, mu je zijala nasproti . . .

Kakor druga leta se je danes razvijala slovesnost v navadnem tiru. Pevci so peli sami. Matije ni bilo niti k procesiji. Opoldne pa je zapel zvon soprogi nadučiteljevi. Vsi so ji želeli večni mir: Mnogo je trpela! Bog ji daj luč nebeško! — Obžalovali so vsi Matija, da je izgubil iskreno ljubljeno ženko, ki mu je ostavila številce nedoraslih otročičev. Toda ljudje so vedno in povsod sebični: Že v cerkvi, ko so utihnile orgle, je nastal prepir, ki se je nadaljeval vso mašo in procesijo, vso osmino in še dalje in dalje: je-li prav ali ni prav, da se je smrt razodela organistu pred završetkom božje službe. Služba je vendar služba, pa celo božja služba! — Kos in Cene in še številce drugih so pa odgovarjali: Človek je pa človek. Ali naj ravnamo ž njim, kakor z ovco, ki jo gremo še mlest, ko ji je mesar odpeljal jagnje? — Valovi se niso še dolgo pomirili: v tem so pa bili vsi edini: Skazil nam je najsijajnejši praznik . . .

M. P. NATAŠA:

IDILA.

Vprašala roža dehteča
slavca v zamišljenem gaju:
„Kaj so ti pesmi otožne,
ali so gorke želje?
Mar si v njih prosi ljubezni
čustev prepolno srcé!

Pa odgovarja ji pevec:
„Kaj ti je družica mila,
kaj se bahato odevaš
v svetla baržunasta hrila?
Ali po kom hrepeniš?
Mar sama sebi? . . . Svoji ljubezni
dehtiš?

Roža umela je slavca,
pevec ni rože umel —
vse tihe večere tam v gaju
o svoji ljubezni je pel . . .

D.:

IZPRED SODIŠČA.

Kmalu preteče dvoje let, odkar sem izstopil iz brezplačne službe praktikanta pri sodišču.

Godilo se mi je v ti službi dobro. Ne zaraditega, da bi se bil morda navduševal za brezplačnost službe — avstrijska sodna uprava ima sicer jako v čislih delavce, katerim ni treba dela plačevati, vendar me ta čislanost ni mogla navdušiti! Ampak zadovoljen sem bil duševno zaraditega, ker mi je ugajalo življenje, kakršno sem lahko razmotrival pri sodišču. Vsak dan mi je prinesel nekaj novega . . . Toda bolj sem se veselil tistega novega.

katero mi je življenje pokazalo kot čutečemu človeku, nego onega, kar sem prvič doživel kot človek, ki mora vse presojati na podlagi tega in tega paragrafa.

Takih raznovrstnih novosti! Kar čitate v časnikarskih poročilih iz sodne dvorane, ni niti blede odsev tega, kar se v resnici dogaja pred sodiščem. Prav nič ni suhoparnega v tem življenju, dasiravno ga vladajo zakoni, naredbe, predpisi, paragrafi . . .

Takoj zjutraj se je začevalo živahno vrvenje na sodišču. Kmalu ko so kaznjenci očistili in osnažili uradne prostore, so začeli prihajati ljudje, ki so bili vabljeni na sodišče, ali ki so si hoteli poiskati „pravice“.

Med vabljenimi so bili najrazličnejši tipi. Na oddelku za civilne pravde („na štemplje“ — so dejali) si videl skoro sama kmečka lica; gospoda se daje večinoma zastopati po odvetnikih. Na oddelku za kazenske pravde, osobito zaradi razžaljenja časti, so čakali tipi iz Vodmata, iz Šiške, iz ljubljanskih predmestnih ulic in izpod Krima. Zaradi javnih prestopkov so se odzivali zopet samo kmečki ljudje — semtertja kakšna ljubljanska hišina, ki je čistila okna v drugem nadstropju, ne da bi bila s pasom privezana, ali pa kakšen trgovec ljubljanski, ki ni ob kontumacu dol psu nagobčnika. Poleg vseh teh obrazov pa vse polno prič — tako da sta sodnik in zapisnikar, kadar sta prihajala sodit, ob tej množici vselej bolešno vzdihnila, češ, kdaj končava neki danes?! . . .

In ko so se razprave pričele, ko so posamezne stranke prišle v razpravno dvorano, ko so jele nastopati priče, funkcionirati izvedenci — zdravniki, merjevci, trgovski strokovnjaki — tedaj se je vnelo šele pravo življenje! Tedaj si spoznaval človeka! Tedaj si videl, kako hitro si človek odgrne suktnjo, da, tudi srajco, kadar čuti, da se gre za njegove interese, njegove koristi . . .

Kako se so tu ponujale prisege, očitale krive prisege! . . . Ta je imel priče, ki bi prisegle, da je resnica na njegovi strani, da mu mora torej i sodnik priznati še pravico. Nasprotnik jih je ponujal še enkrat toliko — „ki bodo čeznje prisegle“ in sodnika prisilile, da njemu pripozna pravico . . .

Zgodilo se je, da je imela ena stranka notarsko pismo in se sklicevala nanje, da dokaže svoje trditve. To pismo je bilo podpisano od nasprotnika — in vendar ni pripoznal vsebine, dasi ni tajil, da bi podpis bil pravi . . . Zgodilo se je, da so priče pod prisego potrdile, da se je kupčija sklenila med obema strankama tako ali tako — in vendar vse prisege niso dosegle tega, da bi se nasprotnik udal ali poravnal ali odstopil od tožbe in se obvaroval stroškov — — „če imam iti do cesarja, cesar je pravičen gospod, on mi bo dal pravico,“ so govorili, dasi so vedeli, da jim te pravice ne stori nihče na svetu . . .

To naše dobro ljudstvo! . . . Jedva je priča prisegla in klicala boga za pričo, da bo govorila „samo in čisto resnico in nič drugega kot resnico — tako, kakor mi bog pomagaj!“ — še sta

goreli sveči, ko so si že očitali laži in krive prisege. In naj se je šlo za par kronic odškodnine, ali pa „za sol in kislino“ vžitkarjev.

Da, ti vžitkarji slovenski! To so tipi slovenski! Dobro ve, kako je on postopal s svojimi starimi, ko so mu izročili gospodarstvo in postali vžitkarji. In zdaj, ko on izroča svojim sinom in hčeram imovino in posestvo, misli, da se mu ne bo vračalo, kakor je on posojal svojim roditeljem. Ves sladak je z njim sin, vse mu obeta hči — in vžitkar se kmalu po izročitvi začne ke-sati, letati na sodišče in iskati ondi pomoči, da dobi svoj „kosec kruha.“ In še dobro, kadar ostane pri civilnih pravnih, kadar ne pridejo na vrsto kazenske ovadbe! — Ali pa bi sin rad imel posestvo, da bi se mogel ženiti, ker nevesta noče v hišo za deklo. Takrat pa stari gospodar izkorišča sinovo zadrego in si izgovarja tako velike priboljške, da morajo posestva na kant . . . Sam sem videl take slučaje: starec je zahteval zase poleg drugih dajatev v naturi še na dan po eno krono priboljška! In koliko kranjskih kmetov zasluži na dan po eno krono s poljedelstvom? . . . Velik problem tiči v razmerju naših vžitkarjev do njih naslednikov v gospodarstvu.

Posestne in lastninske pravde! . . . Težko, da bi se na druge načine toliko denarja zapravdalo, kakor se ga baš s temi pravnimi. Spomladi gre kmet orat, priščipne pest sosedove prsti svoji njivi — in „motena posest“ se porodi. Ali se premakne — bodisi dejanski ali pa dozdevno — mejnik v gozdu, pa imaš tu tožbo za pripoznanje meje, za odškodnino . . . Ali zapodiš živino po krajši poti črez tuje zemljišče, misleč, da si si že davno priposestvoval pravico živinogonje po tej strani — zopet tožba, da nimaš služnosti pota in živinogonje. Koliko slučajev se dobi, da kosec zemlje, zaradi katerega se vrti pravda po vseh treh instancah in naposled morda še okrog kazenskega sodišča zavoljo krivega pričevanja, — da tak kosec ni vreden več kot nekaj kronic, a da obe stranki zatožita vse svoje premoženje. Resnično — sam sem bil navzoč, ko je stranka plačala svojega odvetnika in nasprotnikovega zastopnika — ter izjavila: „Zdaj pojdem pa zopet v gozd sekati drva in kuhat oglje. Vse sem zapravdal, kar sem si prihranil v mlajših letih.“ In možu so se svetili že beli lasje na glavi! — —

Pri posestnih in lastninskih pravnih se „vzdigujejo“ komisije. Za vsako malenkost. A komisije so drage. Treba je izvedencev, treba je prič, treba je odvetnikov — vse velja, in kdo bo plačal? Vsaka stranka se zanaša, da njen nasprotnik. Pač ne premisli, da je ni pravde, katera bi se ne mogla izgubiti — kakor je nekoč dejal jeden najboljših ljubljanskih advokatov; ne premisli, da je vsaka pravda takorekoč loterija — kakor je pravil neki ljubljanski sodnik, kadar je nagovarjal sporne stranke za poravnano.

Vsaka stranka je uverjena, da ne more izgubiti, češ, na njeni strani je pravica. In če bi tudi ne bila prepričana o pravici,

pa méni: saj imam tacega odvetnika, ki se bo pognal in pravdo dobil, vkljub temu, da so predpogoji za dober izid pravde jako neverjetni! . .

Za tisto domnevano svojo pravico pa se nasprotnne stranke zlasti pri komisijah silovito razkačijo. In ne da bi razsajale samo stranke in njih družine, ampak tu se navadno zbere cela vas in razdeli v dva tabora, ki potem kričita drug na drugega, se psujeta in žalita, si pretita s silo in jo tudi rabita, če ni drugače. Tedaj je na komisijah tako, kakor med Indijanci ali med zamorci iz osrednje Afrike. Ne pride pa ljudem na um, da pred sodiščem ne odločuje tista pravica, katero si vstvarjajo v svojih predsodkov polnih mislih in nazorih prebivalci kakšne hribovske skrite vasice, ampak pravica, kakršno določuje cesarska postava. Vsak ima toliko pravice, v kolikor mu postava dovoljuje, da sme neovirano izražati in uveljavljati svojo voljo. Ako prekoračiš mejo, katero je postava začrtala tvojemu dejanju in nehanju, zahtevaš zase preveč in delaš krivico svojemu so-državljanu, ker posezaš v njegovo delokrožje, katero je istotako omejeno in določeno po postavi kakor tvoje. Tega si naše ljudstvo ne more predstavljati. Ne more si misliti, da bi si njegova vaška pravica ne strinjala s pravico, katero določa postava, dasi teh postav ne pozna.

In kar se tiče odvetnikov, je resnica, da jim naše ljudstvo ne zaupa rado. Kadar pride svojo pravno zadevo izročiti odvetniku, mu pogostoma niti vsega ne pove, česar bi odvetnik potreboval, da ga uspešno zastopa; še bolj pogosto se pa dogaja, da odvetnika naravnost nalaže o svoji „pravici“. Kdo more potem zahtevati od zastopnika, da mu pravdo dobi? Nasprotno je silno neprijetno za poštenega odvetnika, ako se šele pred sodnikom in pred nasprotno stranko pokaže, da stvar, katero zastopa, pravzaprav ni pravična. Kajti odvetnik ni tu zato, da bi laž zakrival in v resnico ali pravico izpreminjal — saj je to nemogoče! — Temveč zato, da s sodnikom vred zamotanost pravnega in stvarnega položaja razjasni, tako da sodnik potem lahko pravično razsodi. Čemu neki si pomagati hoteti z neresnico, katera gotovo ne spravi krivične stvari na noge?! Saj so tu različna in dokaj zanesljiva sredstva, katera skoro vselej jasno osvetlijo položaj, in končno se tudi še dobijo ljudje, kateri pod prisego govorijo „čisto in golo resnico — in nič drugega kot resnico“ . . . Če lažeš pred sodiščem in pred odvetnikom, škoduješ največ sam sebi. Z lažjo izpodkopaš sebi vsako verodostojnost pred sodnikom, z lažjo ne moreš ničesar dokazati, — pač pa se lahko pripraviš ob svoje dobro ime.

Recimo — zlasti v pravadah zaradi pripoznanja očetovstva nezakonskih otrok. Vse vprek tají nezakonski oče. Če je bolj predrzen, še obdolžuje svojo nekdanjo izvoljenko, da se je pečala tudi z drugimi — da torej otrok ni njegov. Kakšne živinske ob-

dolžitve se čujejo časih. Ako ne bi bil videl in slišal, ne bi verjel, da je naše t. zv. dobro ljudstvo tako zanemarjeno in neusmiljeno.

Ali pa pri kazenskih pravnih — koliko se tu taji in laže! Seveda, postava ne brani obtožencu govoriti neresnico; zato mu tudi prisegati ne pusti. Toda če se obtoženčeva krivda dokaže po pričah ali drugače, obtožencu škoduje, ako je tajil ali lagal; kajti to se mu prišteva med obteževalne okolnosti in ostrejša kazen se mu naprti.

In koliko sovraštva in hudobnosti se pojavlja zlasti pri tožbah zaradi razžaljenja časti! Kdor bi se ukvarjal nekaj let izključno s takimi ali drugimi zasebnimi obtožbami, bi moral biti velik optimist, da ne bi izgubil vere v dobroto našega ljudstva. Zaradi male psovke pa nastaja srditost in maščevalnost, da je strah. Toda priznavam, da so strogo kaznjive razne obdolžitve, kakršne si časih izmišljajo ljudje bodisi brez vsacega ali pa brez utemeljenega povoda . . .

Ako bi na ta način hotel pripovedovati še o drugih oddelkih sodišča — kjer se vrše zapuščinske razprave, ali kjer se upravljajo kuratele in varuštva sirot, ali o eksekuciji — povsod bi našel več temnega nego svetlega. Povsod bi bila jako opravičena želja vseh, kojih poklic je, da delujejo pri sodišču — želja po višji izobrazbi našega ljudstva. Ne da se tajiti, da bi sodniki sami, zlasti po deželi, jako mnogo lahko sami štorili, da se jim uresniči ta želja. Neizmerno mnogo bi dosegli s primernim poukom tudi učitelji in drugi inteligenti. Največ pa bi se moralo prizadevati samo ljudstvo, da se povsopne na višjo stopinjo omike. Osebito s čitvom dobrih spisov. A teh je treba imeti več, nego jih imamo doslej Slovenci. Tu bi lahko nastopila Družba sv. Mohorja ali pa kakšno društvo. Sredstev je vendar precej že na razpolago! . . .

Z višjo omiko in izobrazbo bi se gotovo znižalo število slučajev, v katerih se pred sodiščem kažejo temne strani slovenskega značaja.

PAVEL GOLOB:

RIBIČ.

K vodi se priklanja loč,
giblje palica se tanka,
ribe vabi smrtna zanka
in vrti se brez prestanka
tok zeleni pluskajoč.

Kot mogotec iz daljav
veter za meglami pluje,
zmagovalno zavladuje
in podi jih v kraje tuje;
solnce sije v rosi trav . . .

Ribič, kaj zapuščaš lov?
Kaj posedaš v rosno travo
in naslanjaš svojo glavo?
„Srce htelo bi v daljavo
s silno naglico vetrov.“

Čakam dneva srečnega,
čakam dneva — ali ni ga . . .“
Srce ribiču se dviga
kakor lipan, ki vlovi ga
v krasnem jutru deklica.

BORISOV:

V ISTRĪ.

Tisočkrat pozdravljeni
istrski vi griči,
s tihimi vasicami,
belimi gradiči!

Skozi mirna sela grem
do Pobege — griča,
obiskat poštenega
istrskega Čiča.

Vince zlato toči mož
ceno in pravično
ter o domu pravi mi
tužno, a resnično . . .

Sinka dva, junaka dva,
ženka mu rodila,
a sred tujega sveta.
sta se potujčila . . .

Solza žalosti, sramú,
mu v očeh zasine,
dvigne čašo . . . pije
v slavo domovine . . .

Dr. IVO ŠORLI:

TOLAŽNICA.

Črtica.

Tako-le ob deževnih nedeljskih popoldnevih je včasih res pusto. Ceste so blatne, pa ne moreš nikamor ven in če greš, ne gre nihče s teboj. Nekaj časa sediš v kavarni, gledaš kvartavce, odpreš malomarno kak ilustriran list, ga spet zapreš in se ozreš ven: zlovoljni obrazi hite mimo okna. In slednjič se vsega naveličaš, plačaš in greš v svojo samotno kajbico.

Vse tiho je okrog tebe, samo zunaj tisto melanholično, tajinstveno šumljanje, ki ga provzroča tih, monoton dež na mehko pomladno listje . . .

Hm, čitati se ti ne ljubi, pisal bi morda kaj.

A vse zaman! Dež šumi zunaj tako skrivnostno, oči ti uha-jajo sanjavo ven in nikamor ne moreš. Nič drugega, — samo črnilo se ti suši na peresu, da ti postane slednjič to večno pomakanje res že odveč.

Človek bi šel na kak posel a kam? Gotovo sami čmerni obrazi povesod, kar zrcali se na njih zastrto, pusto nebo . . .

Ah, to je znala v tej meri menda samo ona, — ostati vedra, ko je bilo vse oblačno, kaj Bog kaki popoldnevi so bili to tiste

čase daleč tam gori na tujem! Še rajši sem bil, če je deževalo ob nedeljah, ker potem sem še le občutil vso slast kontrasta za okni in pred okni . . .

In kako je znala ona pregranjati dolgčas! Kakor da je to res njena specijalitet. Čudno, skoraj vsak človek, posebno vsaka ženska ima kako prav posebno prijetno lastnost. Nekaterim je to že prirojeno, drugi se še le pozneje izurijo, med take je spadala ona glede te svoje virtuoznosti: zabavati človeka ob nedeljah popoldne. Saj je pravila sama:

„Res, iz samega dolgega časa se je poročil,“ mi je pripovedoval večkrat. „Glej, Matilda,“ mi je rekel včasih, ko je prišel tiste čase pred poroko ob nedeljah popoldne k meni, posebno, če je deževalo. „Glej, Matilda, take dneve mi je res neznosno pušto in komaj čakam, da bom imel tako-le stvarico pri sebi. Če bo lepo, pojdeva ven, če bo pa grdo vreme, bova slonela drug ob drugem pri oknu in se kaj pomenkovala. Veš, sit sem že teh kavaren in gostilen, druge dneve že še gre, ko ima človek urad, a ob nedeljah!“ — —

Tako mi je pripovedovala tiste popoldneve, in kmalu je stala jasna slika tega človeka pred menoj. Prav nič se ni ženirala in govorila je tako odkritosrčno, naivno.

No, da, tako sem si jaz mislil vso stvar: ona je imela takrat dvajset let, on petintrideset in je bil že dve leti davčni nad-inspektor. Njena mati je bila že stara, premoženja že samo nekaj tisočakov, on ni bil napačen človek, pa sta se vzela. Da mu ne bo dolgčas ob nedeljah popoldne . . .

Potem sta šla na potovanje, štirinajst dni. Bilo je zelo lepo in stalo je vse skupaj tisoč kron. „Kaj je bilo tako lepo, Matildica?“ sem jo pogladil po laseh. „Hm, tako vse!“ se je nasmehnila in si popravila frizuro. Frizura je bila namreč edino na njej, česar se človek ni smel dotakniti . . . No, da, čemu tudi, — bila je dovolj visoke postave in tudi polnih, krepkih udov . . .

In tudi potem, ko sta se vrnila domov je bilo zelo lepo. „Kaj je bilo tako lepo, Matildica?“ „Ah, vse! Veš, samo v urad je hodil, drugače je bil vedno pri meni, cele tri mesece. In pripovedoval mi je vse mogoče, — zdaj mi je šele ta lump povedal, kaj je že doživel. Imel je že deset ljubic in ena — — — čakaj, ti povem na uho . . .“

In povedala mi je na uho. „Take reči je — tebi pripovedoval?“ sem se resnično zavzel. „O, in še druge reči!“ se je zasmejala, in oči so se ji zabliskale . . .

„Potem pa me je puščal vedno bolj samo,“ je nadaljevala in žalost se je ovila zopet njenega glaska. „Druge dneve je še še bil zvečer pri meni, a ob nedeljah popoldne in do jutra ga ni bilo nikdar več. Oh, kako je bilo pušto! Zahajala sem k svoji materi, a ona je bila vedno bolj bolehnna in sitna in z njeno staro deklo ste molili cele ure roženvence in silile še mene. . .“

Na potem tista stara banalna pesem. — Njen mož je imel bratranca, slučajno ne oficirja, ampak trgovskega pomočnika. (Oficirjev sploh ni marala, kar sem njej, kakor vsaki, brez drugega verjel.) Ta bratranec je imel isto bolezen, kakor njen mož, nekako družinsko bolezen: ob nedeljah popoldne mu je bilo dolgčas. In ker se je bila ta bolezen tudi že nje prijela, je prišlo pač, kakor je prišlo. Namreč njen mož je bil некоč pozabil ključ doma in ker je šel s prijatelji ravno mimo, je stopil gor in napravil ob tej priliki velik škandal. Da bi ne sledil pa še večji, in ker je bil soliden mož, ji je odločil, kar sam primeren mesečni donesek, da ji je bilo treba samo njegovemu odvetniku naznanjati spremembe svojih bivališč, in denar je dohajal redno in točno.

Tako je torej stanovala v isti hiši, kakor jaz in imela ravno pod menoj malo kuhinjo in sobo, in tako sva se spoznala. Ker sem pa tudi jaz soliden človek in sem imel čez teden čez glavo dela, sem jo posečal skoraj edino le ob nedeljah popoldne. Takrat pa gotovo, ker je bilo tudi meni dolgčas in sem bil vrhu tega še zaljubljen daleč doli v domovini, vsled česar sem rabil tolažbe. Tolažiti pa zna na svetu samo ženska, ker moški, celo prijatelji so brutalna bitja ali se morajo take vsaj delati, če nočejo biti babe, ker ženska postati ne ume noben moški.

In tako mi ni bilo dolgčas in vsaj manj težko. A počasi sem se naveličal tega pravzaprav bedastega žlobudranja, in zaželel sem si, da bi udahnil temu lepemu, sladkemu, grešnemu telesu vsaj malo duše, česar ni bil izmed vseh mojih sedmerih prednikov (z možem vred po njenem štetju) storil še nobeden. A bil sem naiven in nisem pomislil, da so se samo svetniki spreobrnili že po eni pridigi. Še le počasi se je začelo nekaj nabirati v njenih prsih in počasi, počasi je vsklilo nekaj cvetja v njih . . . Glavica za glavico, vedno več in več in duhteti je začelo po poeziji . . . in skoraj, skoraj že po ljubezni . . . prvič v njenem življenju menda . . .

Da, dan na dan več tega cvetja, in skozi rdeče rože se je začelo gnesti že njih neizogibna tovarišica: rumena cvetka ljubosumnost . . . Ne več sebe, njo sem moral tolažiti in jej brisati solzice z bolj in bolj globokih oči . . .

Spoznal sem, da postaja nevarno in njena otožnost mi je postala nadležna. Zato sem bil vesel, da je prišel čas, ko sem moral oditi. Toda, — ali naj jo pustim kar tako? Kaj naj revica počne ob nedeljah popoldne? . . . In zdaj ni vsakdo več zanjo, ne marala bi vsakega po vrsti več . . . In motril sem trezno svoje tovariše, da bi našel primerne naslednika, čutečega, če mogoče nekoliko poetično nadahnjenega človeka, kakor sem na primer jaz.

Seznanil sem je s prijateljem Tončkom predzadnjo nedeljo in z veseljem opazil, da ji je zali dečko zelo povšeči.

No, pa smo prebili tudi slovo. Jokala je sicer kakor pri pogrebu, a kmalu sem prejel ugodne vesti.

Tonček absolvira letos in o Božičih mi je pravil, da ima že naslednika. Imenoval mi je ime. „On? Dobro! Fant je napravil celo nekaj zelo dobrih pesmic in je je vreden.“ Tonček pravi namreč, da je postala res globokoizobražena dama. Tako se lahko mladi poet še okoristi. No, in potem bo imela itak že blizu sedemintrideset, osemintrideset let, dovolj, da lahko skrbi za naprej sama zase ob nedeljah popoldne.

Večkrat, — to se pravi: ne! Zdaj se vprašam, ker se je itak skoraj nikdar več ne spomnim, zdaj se torej vprašam: „Ali je imelo življenje tega bitja kak smisel, ali je bila za kaj na svetu?“

Po sreči sem čital nedavno učeno knjigo in tam notri stoji indirektnen odgovor na to vprašanje:

„Naloga žene in ženske sploh pa je, da je možu prijateljica in — tolažnica“ (podčrtano v originalu, ker jaz nimam več navade podčrtovati).

In če denem, zdaj kot pameten človek še kazalec na čelo in konstatujem, da je v principu s tem izrečeno že, da bodi ženska možu tolažnica tudi ob nedeljah popoldne, sem pomirjen glede pomena te svoje nekdanje prijateljice. In če ji bom še kdaj pisal, jo opozorim, da naj se spomni, ko bo nekdanj umirala v kaki zapuščeni, žalostni sobici v podstrešnici, sama zapuščena in žalostna, kakor ta sobica, naj se spomni tedaj in potolaži s tem le citatom: „Naloga žene in ženske sploh pa je, da je možu (in moškemu sploh) prijateljica in — tolažnica . . .“

ZVONIMIR:

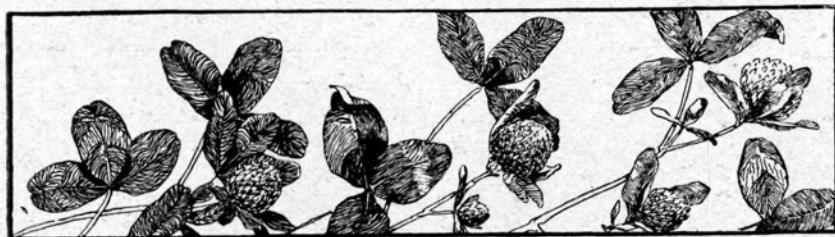
NARODNA PESEM.

Heja, nagelj za klobuk
bodem si pripel,
pa zavriskal bom krepko,
glasno si zapel.

Pa odromal k deklici,
k ljubici bom v vas,
prav nalahko bom objel,
jo objel čez pas.

Deklici podaril bom
nageljček dehteč,
deklici podaril bom
srček svoj goreč.

Hej, potem, oj ljubica,
pa zavriskal bom
in te peljal, ljubica,
peljal na svoj dom.

vse te reči dajejo otrokom vsi ljudje in kako naj si ono zapomni darovalca. Jaz vselej dolgo razmišljam kaj bi dal. Nekaj posebnega mora biti.“

„In kaj je to posebno?“

„O to se menja po okusu mojih malih prijateljev. Pred nekaj tedni sem se vozil z majhnim dečkom našega portirja dve uri s fijakerjem po mestu. Voziti se v fijakerju in baš dve uri, to je bila njegova želja in poveril mi jo je, kakor nekaj nedosežnega, kakor tiste sanjarske želje, ki jih imamo tudi mi odrasli kolikokrat. Nu vi veste oceniti, kaj je uresnitev sanjarskih želja . . . Jaz sem mu izpolnil tako željo in kadarkoli ga srečam me pogleda s prekrasnim bliskajočim očesom. Pogled, kakor biser . . . Pred nekaj časa na primer sem priredil koncert sedemletni Fanuški in vsem njenim prijateljicam. Vprašal sem Fanuško kaj bi želela a ona je rekla, naj ji naredim koncert. Prišel sem k njej v fraku in s cilindrom, v lakastih čevljih, kakor hodim na svoje prave koncerte. Očeta in mater je poslala proč in jaz sem igral v sprejemni sobi med samimi otroci ravno tako važno samo z mnogo večjim užitkom, kakor v prvih salonih našega mesta. In Fanuška je rekla, da me ne bo nikdar in nikoli pozabila. In morda me res ne bo . . .“

Naša Vladoška je poslušala verno z očmi ki so bile modre in zamišljene.

„Ali naj tudi tebi kaj dam?“

„Da, nekaj posebnega,“ je rekla in oči so se ji zasvetile.

„Ali gospa, vi morate naprej domov, za tako reč se morava posvetovati, kaj ne Vladoška.“

„Dobro,“ sem rekla, „samo da pride do noči domov. Večeri se že.“

Odšla sem sama domov. Čez dobre pol ure zaslišimo nestrpljivo zvonjenje. Vsi bežimo v predsobo odpirat. Seveda je bila Vladoška. Kakor živa žogica je skočila med nas.

„Kaj si sama?“ vpraša moj mož.

„Gospod Jiří me je spremil samo do veže.“

Hotel je, da bi užila veselje do kraja, da bi nam sama povedala vse, — sem mislila na tihem in dopalo se mi je to.

„Kaj pa imaš?“ jo vprašam.

„Oh, ti ne znaš, mama, nešto, nešto . . . nešto krasnoga, nešto divnoga . . .“

Zobki so se ji svetili, oči smejale, rokice so nestrpljivo mahale naokoli.

Na mizi je ležal rožast zavitek. In kaj je bilo?

Lampijon, velik, rdeč, kinežki lampijon.

„Mama ali vidiš, tata glej, lampijon . . . lampijon! . . .“

Vrgla se mi je okrog vratu in me je poljubovala. „Lampijon, pomisli!“

Letela je v kuhinjo: „Ali si videla, Mařka, lampijon?! Jaz ga imam, jaz sem ga dobila, pojdi pogledat!“

„Gospod Jiri je dejal, vse luči ugasnite, vse, samo moj lampijon naj gori!“

Ugasnili smo vse luči in obesili smo lampijon v moji sobi, kjer spi tudi Vladoška.

„Gledaj tata, kako je raven! I kako je velik. Nigdje nema ovakvih velikih lampijona. Zar ne, niti u Zagrebu? Bože, užasno volim ja moj lampijon. A nemoj biti žalostan tata, da ne gori u tvojoj sobi. Sutra ćeš ga dobiti ti, al danas neka bude ovdje, meni se tako svidja.“

Dovečerjali smo in ko sem dala Vladošo spat me je pro-sila: „Nikar ga ne ugasni. Naj gori, ko je tako rdeč in lep.“

Obljubila sem, da bo gorel do polnoči.

In do polnoči sem tiho sedela v skrivnostnem, molčečem mraku in moje oči so zrle v veliki, rdeči lampijon, ki je kakor tuj čaroben cvet visel pod stropom.

Bog ve, čudne misli so mi šle po glavi. Glej, saj tudi mi, ki nismo več otroci pozabimo hitro lepe darove, plemenita čustva, velike žrtve — ali rdečega lampijona ne pozabimo . . .

Da, to je vsa modrost in vsa skrivnost Vladoška:

Nekaj posebnega si želi človeško srce, samo nekaj posebnega. Ima bisere vsak dan in vendar je polno hrepenenja po tujem, neznanem, skrivnostnem. Hotelo bi velik rdeč lampijon, da bi gorel v duši, kakor čaroben cvet, kakor cvet, ki cvete samo enkrat . . .

* * *

Bog ve, to je več kakor epizodica . . . Vselej se mi stisne srce kadarkoli se spomnim na to.

Po zimi je bilo in Vladoška takrat še ni bila štiri leta stara.

Jaz ne vem, ali zdi se mi, da prevzame naša ljudska srca včasih nekaj grdega in hudobnega. Ljudje z živim temperamentom, ki se težko premagajo, so posebno podvrženi takim strašnim trenutkom.

Včasih se zakrknje moje srce in mojo dušo napolni odurna hudobija. Zaradi kakšne malenkosti mi zavre kri in moje oči postanejo grde in trde.

Tako je bilo tisti večer.

Moj mož je odhajal v gledališče. Ko je že odšel opazim, da je pozabil vzeti seboj operno gledalo. Vzamem to in hitim po stopnjicah za njim. Bil je že pred hišo.

Ko se vrnem je bilo na hodniku pred našim stanovanjem polno ljudi, vrata so bila odprta in v kuhinji je stalo nekaj žensk. Mala je kričala na vse grlo.

Strašno mi je bilo neprijetno zaradi ljudij. Zakaj so se zgrnili iz cele hiše, da prodajajo zijala. Na mojem obrazu se je vžgala jeza in radovedne sosedo so se hitro razgubile.

„Zakaj si kričala?“ vprašam malo.

Ona je molčala in me gledala.

„Zakaj si kričala? kaj se ti je zgodilo?“

„Nič.“

„Te je bilo strah?“

„Ne.“

„In zakaj potem kričiš, da vsi ljudje lete skupaj,“ se jezim vedno bolj razburjena. Trdo jo primem za rame. „Kdo ti je rekel, da se dereš, pamž!“ kričim in jo sunem od sebe.

Zamahnila je in padla proti postelji. Slišala sem, kako je butnila njena glava ob posteljin rob. Ni jokala, samo prosila je v strahu: „Ne jezi se, mama, prosim te ne jezi se! Nikar se ne jezi!“

Ali prišla sem jo odurno in trgala obleko iz nje: „Tako j spat! Tako j! Jaz te že naučim!“

In v tistem hipu me je spreletela hudobna, maščevalna misel. Vsak večer sem jo obrisala celo z mokro gobo predno sem jej oblekla nočno srajčico in jo položila spat. A ta večer zgrabim lavor in hitim k vodovodu. Voda je bila mrzla, kakor led. Sram me je, ali moram reči, da mi je spačil obraz grd, škodoželjen smeh. —

Postavila sem lavor na tla in postavila malo v vodo.

„Da boš drugič zopet kričala!“

Namočila sem gobo v vodi in jo izžela nad njenimi ramami. Res bila je utrjena proti hladni vodi ali ta je bila, kakor led mrzla. Njeno telesce je zatrepetalo ali zajokala ni. Povzdignila je rokice in me je hotela pogladiti po obrazu: „Mamica, nikar se jezi več! Nikoli več ne bom kričala!“

Zopet sem namočila gobo in jo izžela nad njo. Zatrepetala je, zobje so malo udarili ali nasmehnila se je: „Vidiš, mama, nič se ne jokam, samo ne jezi se nikar!“

In njene rokice so se stezale proti meni, da bi me pogladile. Umikala sem se jim ali vendar so se njeni drobni prsteki dotaknili mojih lic. In kakor da bi se bili dotaknili razgaljenega srca tako me je pretreslo in streznila sem se tisti hip,

Nekaj čudovitega so otroške roke. Kadar se one dotaknejo, pobožajo, izgine jeza in hudobnost, kakor izgine tema pred solncem. In ljubezen privre iz duše vroča in trepetajoča.

Vzdignila sem malo iz vode, obrisala jo in jo položila v posteljico. Tiho sem jo pokrila in odela. A srce me je zbolelo od srama in kesa.

Rada bi jo bila pogladila, objela, rada bi jo bila prosila naj mi oprosti, da sem taka a nisem se upala pogledati jej v lice. Čutila sem se ne vredno, da jo poljubim.

Zgrnila sem njeno posteljico, da bi jo ne motila luč, postavila svetilko na nočno mizico in tudi sama legla. Vzela sem knjigo v roko ali zaprla sem jo zopet. Neizrečeno sem bila žalostna in potrta. Tako sem ležala ter gledala v strop. Premišljevala sem, kako je človek čuden, grd in hudoben, kako se spremeni v hipu v bestijo. Kako je mogoče, da sem taka, sem mislila. Zdi se mi

včasih, da je moje srce zmožno najvišjih čustev in glej, kako je mogoče, da je taka gnjusna hudobija v tem istem srcu. Tiščalo me je v grlu in moja duša je bila polna ponižanja in kesanja.

Vzdihnila sem a tu glej se je ogiasilo iz posteljice, ki je stala na nasprotni strani sobe: „A zakaj ne čitaš, mama?“

Mislila sem, da že davno spi. „Ne morem čitati“ sem rekla.

„In zakaj ne, vsak večer čitaš. Glej, jaz te tukaj gledam“, je rekla in je vtaknila rokico skozi mrežo ter je odrgrnila zagrnjalo še bolj.

„Zakaj ne spiš?“ sem rekla in šla k njej, da bi ji poravnala odejo. —

In zopet se jo nisem upala dotakniti ter sem šla nazaj spat. Ona ni zaspala.

„Jaz te še vedno gledam. Zakaj ne čitaš?“

„Spi, spi! Potem bom čitala. Ali ti je zima, da ne moreš spati?“ sem se spomnila.

„Ne, ni mi zima. Ali kaj misliš, malo bi se šla k tebi gret, ne? Bo še bolj toplo.“

Vstala sem in jo odnesla k sebi v posteljo.

Tako je ležala zdaj poleg mene.

Še huje mi je bilo. Srce me je bolelo v britki rezki bolečini. In nisem mogla objeti svoje male.

In tedaj se je mala stisnila k meni, me je pogladila in rekla: „Zakaj si tako žalostna, mama. Saj me nič več ne boli, res čisto nič. Kaj boš žalostna, kaj ne?“ Objela me je z obema rokama in me je poljubila.

Razjokala sem se in potem sem ji pripovedovala, kako je včasih človek hudoben, čeprav nerad in potem mu je žal.

Razumela me je: „O, jaz vem. Kar kričala sem, pa nič nisem hotela kričati.“

Ko sem bila še vedno žalostna, me je zopet objela: „Oh, mama, kaj ne, jutri bove obe pridni?“

Pritrdila sem ji in potem sve obe zaspali objeti in srečni.

In tako je z nama od tedaj: vse mogoče se pripeti in večkrat sve nezadovoljne ena z drugo. Ali kmalu se poravna in razjasni vse. Ona ve kako je z menoj, jaz kako je z njo in zopet sve pridni obe, ona in jaz . . .

ANDR. RAPĚ:

ZORI NA POLJU . . .

Zori na polju klas,
solnce gori;
na nebu je oblak
in v njem vrši.

He, ženjci, žito žet!
Nevaren je oblak;
če točo pošlje v težek klas —
zaman bil trud . . . klas bo lehak.

Sred srca mi globin
ljubav gori;
oblak nad njo teman,
obup grozi.

Hej, dekle, reševat!
Razdri oblak,
prižgi na njem mi upa luč
če ne, obvlada dušo mrak.

TINEA:

MOJA POSESTRIMA.

(Konec.)

Tudi meni se je polagoma približal tisti trenutek, ko sem stopila v življenje kot žena mladega uradnika.

In glej slučaj!

Takoj po najini poroki je bil premeščen v Trst, meni na veliko veselje, kajti življenje tam, sem si mislila, mora biti zares lepo, vse drugače nego v naši hladni Gorenjski.

No, da sem se, prišedša v Trst, v marsičem varala, sodeča mesto in njega življenje le z daljave in polagoma izgubila tisto navdušenje, o tem . . . kaj hočem pripovedavati?

Pač me je v Trstu misel na posestrimo čestokrat vodila po tržaških ulicah, nadejajoč se da jo srečam nekega dne kar tako nenadoma, ker nisem znala njenega naslova.

No in nekega večera se srečava pri Sv. Justu!

Spoznali sve se takoj, a — z različnimi čutili!

Jaz odkritosrčna, vesela svidenja, — ona pa tako nekako, kakor človek, ki se zaveda svoje bede v lice . . . bogatinu a tare v sebi to zavest.

Še le po daljšem prigovarjanju in povabilu, naj me obiše, — se je jel tajati led njene mržnje in prodrlo je staro otroško prijateljstvo, ki je tudi poslej zvesto trajalo do njene prerane smrti.

Prvikrat ko me je obiskala — bilo je drugi božični praznik — sem bila sama doma in časa sve imeli zadosti, da se pogovarjava o onih minulih dneh.

In zdaj sem zvedela njeno žalostno zgodovino, odkar je zapustila varno pristanišče moje domovine!

S srcem, polnim otroške ljubezni, se je bližala reva svoji materi, hoteč jej streči, da, storiti jej vse, samo da bi bila deležna njene materinske skrbi in ljubezni.

Ali varala se je ubožica!

Njena kragulja-mati vrgla je jo v drugič na cesto, prepustivši jo v velikem mestu popolnoma usodi in sami sebi.

Dekle je ostalo krepostno. Delala je, učila se in trpela glad rajši nego bi prosila mater zavetja in ljubezni.

Naposled jo zasnubi mlad, a lahkoiniseln njen sedanji mož. In ob njem se je še le pričelo njeno trpljenje, o katerem se je sramovala pripovedovati, a o katerem sem imela često priliko prepričati se sama.

Kadarkoli sem jo obiskala, vedno je le delala, — likala, šivala, ali pa je ni bilo doma . . . hodila je na delo! Njen edini šestleten sinček, prepuščen sam sebi doma, je odgovorjal vedno, da „mama dela“.

In delala . . . delala je, zdaj tu, zdaj tam in povsod so jo imeli radi, ker je bila dobrega humorja.

In ta njen — „humor“! Bog! Nikdo ga ni razumel, — samo jaz sem ga razumela.

Jaz sem vedela le predobro da se skriva pod tem vednim smehom, vednim glasnim besedičenjem le ostra srčna boleost — skrbi za obstanek, boleost, ki je hotela „prevpiti“ s smehom in govorjenjem.

Ta skrb in ta neugasni srd na svoje življenje, na svojo -- usodo, to je odmevalo v njenem zvonkem glasu.

Prav večkrat mi je poslala dečka — Rudi mu je bilo ime — in moja hčerka Oljka mu je rekala „Ulej“ z listkom, da naj bode pri meni; naj mu dam jesti, ker ona nima ničesar in mora iti na delo.

Navadno je bil v teh lističih lakoničen dostavek — „On mi ne pošlje ničesar.“

In tako je šlo leto za letom.

Ko je bila nekoč zaradi slabih denarnih razmer primorana zapustiti priljubljeno jej stanovanje, je rekla strto in se glasno zasmejala:

„Veš ti, prepričana sem, ako bi se hotela vtopiti, morje bi se tisti hip posušilo, samo da bi me ne vzelo v se, ker meni se ne posreči nobena stvar!“

Naenkrat je dobila poziv od svojega moža naj se poda z Rudijem za njim v južno Ameriko, kjer bode vsem jako dobro. Ako pa noče priti, naj ne računa več na njegovo pomoč.

In šla je!

Na parniku sva se poslovili s solzami v očeh, dobro vedoči obe, da se ne vidive nikdar več.

Stisnila mi je roko in dejala: „Morda bode odslej bolje. Sama vem, da sem mnogo zakrivila s svojo trmoglavostjo.“

Dolgo potem sem še stala na obrežju, dokler ni izginil parnik v megleni daljavi.

Vrnivši se v mesto domu sem čutila neko praznoto v duši, o kateri sem bila zdaj prepričana, da je ne izpolni nič, le občevanje s tem čudnim bitjem jo je izpolnjevalo. — Kakor da bi bil v vsakem človeškem srcu odkazan poseben prostorček za posebna bitja.

Neta mi je obljubila takoj pisati, ko se naseli v novi domovini.

A dolgo ni bilo ničesar, zelo dolgo. Mislila sem že, da je vse pozabila.

Konečno, poteklo je že blizo celo leto, dobim list iz Argentine. Bila je njena pisava, a na pisavi sem videla dušno razburjenje, v katerem je bil pisan list.

Pisala je: „Prišla sva z Rudijem semkaj, — a njega nikjer. Povedalo pa se mi je, da je zopet odjadral, a ne ve se kam. Jaz sem utrujena, naveličana sem tega boja in moja moč je pri kraji. Rudi ima precej očetove lahkomišljenosti, tako da sem zapuščena in neskončno nesrečna. Tvoja Neta.“

Čez par mesecev se je vrnil iz Argentine zopet oni parnik in po pomorščakih ki so jo poznali, sem zvedela, da se jej je vsled vsega hudega zmešala pamet in je skočila v morje.

Iskreno sem jo pomilovala a čudila se nisem . . .

NEZVAN:

SAMI VESELITE SE! . . .

Z vami rad vesel bi bil,
o prijatelji vi moji!
Z vami pel bi, z vami pil,
laskajoč se devi svoji.

Krije mi očeta grob,
zgubil mater sem ljubečo,
brata nesli so v pokop,
naš ponos in našo srečo.

Srce pa mi je bolno,
žalost huda je razriva,
nekdaj radostno okó
solza žalna mi zaliva . . .

Izneveril se deklíč,
vdan mi nekdaj v ljubezni,
nade vse so šle mi v nič —
žoga sem osodi jezni! . . .

Sami veselite se,
vi, ki Sreče ste otroci,
mene pa pustite le
žiti v žalosti globoci! . . .

Dr. K.:

ZDRAVJE IN ŠOLA.

V naših manjših šolah po deželi vladajo skoro brez izjeme v zdravstvenem oziru velike pomanjkljivosti. Naše občine niso bogate in zato ni čuda, če štedijo pri šolskih zgradbah več, kakor je prav. Kjer so se v teku zadnjih let — ali vsaj desetletij zidala nova šolska poslopja, tam je pač tako za šolsko deco, kakor tudi za učitelja malo bolje preskrbljeno, ali premnogo je še šol pri nas s tesnimi in nizkimi sobami, s slabimi pečmi, brez potrebne vode in z najprimitivnejšimi stranišči — ali pa tudi brez njih. Tudi pri novih zgradbah se zaradi manjših stroškov delajo razni kompromisi, ki v zdravstvenem oziru šoli niso na korist. Šola se postavi preblizu ceste ali v dolini na mokra tla

blizu mlak in močvirja, katerih nezdravo izhlapevanje kuži zrak. Tudi navada, da napravljajo nekatere občine v šoli občinske pisarne ali druge javne urade, zasluži obsodbe, osobito, če je vhod v pisarno iz iste veže, ki jo rabijo tudi šolski otroci.

Ni moj namen spuščati se v razpravo, kako naj se zidajo zdrava šolska poslopja, ampak rad bi opozoril, kako bi se dale tudi v slabeyši šolski zgradi praktično upeljati razmere, ki bi bile šolskim otrokom in učitelju zdravstveno ugodnejše, kakor so doslej.

Mnogo je odvisno od g. šolovoditeljev samih. Gotovo je želja vsakega učitelja, izhajati z občino v prijaznosti in prijateljstvu ali žal, pri nas je mnogo županstev, ki vsako skromno zahtevo učitelja za razne potrebne popravke v šoli, smatrajo za sitnost in sekaturo. Ali naj pomislijo, da učitelj ne zahteva popravila špranjastih podov, razveganih vrat, podrutih pečij, gnjilih stranišč itd., iz posebnega veselja delati občini sitnosti in stroške — ampak iz resnične potrebe. On ni dolžan, da bi za skromno plačo razun truda in napa trugal tudi še lastno zdravje, potem pa je kakor inteligentni človek kolikor toliko odgovoren tudi za zdravje poverjene mu dece. Vesten učitelj — voditelj se zato ne bo iz kakoršnegačoli uzroka zadovoljil s pokvarjenim podom ali s slabo pečjo, ampak bo vedno najodločnejše zahteval od občine odstranitev teh in drugih nedostatkov.

Tudi še v mnogih mestnih šolah je navada, da otroci svoje plašče, klobuke, rute itd. obešajo in spravljajo v učilni sobi. In vendar je to skrajno nezdravo. Tudi po vaških šolah, kjer je manj prostora po hodnikih naj učitelj in učiteljica zahtevata, da otroci svoje stvari obešajo v hodniku ali v veži. Lahko si je misliti kakšen zrak je n. pr. ob deževnem vremenu v itak za toliko število otrok pretesni sobi, če se vse te rute, klobuki in suknje v učilnici, — mogoče celo blizo peči, pariyo in suše. Vsak učitelj bo v svojem lastnem interesu, kakor tudi v interesu svojih učencev zahteval, da prihajajo otroci čisti v šolo. Res, otroci niso krivi, če jih puščajo stariši* v umazanih in raztrganih oblekah v šolo, ali obraz. vrat, roke in če je bos tudi noge si lahko vsak otrok umije sam in učiteljeva dolžnost je to od njih zahtevati. S prijaznim podukom in s potrebno strogostjo bo to tudi dosti lahko dosegel. V odmorih naj otroci vselej izidejo iz šolske sobe, na dvorišče ali v šolski vrt in okna učilnice naj se odpro, da pride čist zrak v sobo. Tudi v strogi zimi naj se ravna po tem pravilu. Par minut skakanja otrokom ne škoduje in prozračena soba se hitro zopet ogreje. Po zimi zahteva peč osobito pažnjo. Ne sme biti razpokana, mora imeti dobra vratca, da ne uhajajo škodljivi plini v sobo. Še predno začne direktno smrdeti po dimu lahko pušča razpokana peč pline, ki so četudi jako škodljivi še brez posebnega duha, in posledica je glavobolja otrok in učitelja. Kuri naj se enakomerno, in peč naj ne bo nikdar razbeljena.

Stene naj se parkrat v letu pobelijo, to je ceno, lepo in pa zamori zarodke raznih bacilov. Tla naj ne bodo špranjasta in naj

se prevlečejo s kako oljnato tvarino, ki zaprečuje stvarjanje prahu in omogoči dobro čiščenje. Sploh, pod naj bo tak, da se lahko vsak dan omije, brez da bi deske upijale vlago. Pometanje s suho metlo skoro več škodi nego koristi. Vzdiga se prah, ki lega po mizah in klopeh in lažje prihaja s škodljivimi zarodki v pljuča. Šolske sobe naj se čistijo vedno popoldne, ko otroci izidejo in ne še le drugo jutro kratko pred prihodom otrok.

Inteligenten učitelj in učiteljica, ki imata tudi kaj srca za svoje učence in učenke, bodeta našla sto načinov, kako bi koristila in čuvala zdravje svojih šolskih otrok. Pazila bodeta na to, da otroci ne gledajo preblizu, da sede ravno, da se tudi v šoli med odmorom dovolj gibajo. Ker sta inteligentnejša, videla bodeta tudi to, kar lastni stariši otrok mnogokrat ne opazijo: da je dete bolešno, da ima slabe oči, da sumljivo kašlja itd. — in opozorila bodeta roditelje na to.

Tudi stariši sami naj bi se večkrat zastavili pri učitelju, ozir. učiteljici in vprašali za napredek svojih otrok. Seveda ne tako, kakor imajo nekatere matere v navadi, ki prilete zaradi vsake kazni, ki je zadela njihovo dete, nad ubozega učitelja in mu očitajo, da ni pravičen in še lepših stvari a kažejo s tem samo lastno surovost. S tako „skrbjo“ stariši res mnogo ne koristijo svojim otrokom.

Učitelj in učiteljica naj ne pozabita, da ako pazita na zdravje svojih učencev in učenk hranita tudi lastno zdravje. A razun tega bodeta tudi na drug način paralizirala škodljive uplive svojega poklica. Zadostna hrana, zdravo stanovanje, zadostno šetanje in gibanje v prirodi krepča telo in dušo. Pameten učitelj se nad otroci ne bo razburjal; tudi če so malo živahnejši ne bo takoj ves iz sebe, uvidel bo, da je popolnoma mirno sedenje otroku naravnost nemogoče, ker je neprirodno. Kričanje in besnenje nad otroci, mu ne jača avtoritete, nasprotno pa škoduje živčevju, ki pri učitelju itak dovolj trpi.

Seveda je tudi vprašanje šolske higijene — vprašanje denarja. Zidajte prostorna šolska poslopja, poskrbite za zadostne učilne pripomočke, za zadostno plačo učiteljskemu stanu — in korist bodo imeli vaši otroci.

Tudi pri nas v Avstriji se zidajo pri šolah, poleg telovadnice, tudi kopelji, ki so otrokom brezplačno na razpolago, tudi v naši državi se že ustanovljajo šolske kuhinje za revnejše učence, dele se od občine knjige in obleke brezplačno, urejajo se moderne in bogate šolske knjižnice, nameščavajo se šolski zdravniki — ali še dolgo bo žalibog trajalo, da postane tak napredek vseobča last.

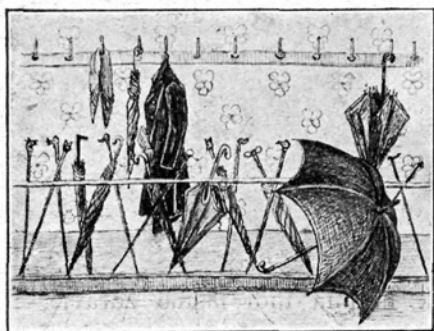
Ali vsak naj dela, kolikor more — tudi to je mnogo! —

IZ UČITELJEVEGA ZAPISNIKA.

- „No, ti Lukec, tebe sem včeraj pogrešal, kaj te ni bilo?“
 „Teга vam pa ne povem!“
 „Zakaj pa ne, meni lahko rečeš!“
 „Ne upam se!“
 „Vendar nisi kaj slabega storil, torej le srčno povej!“
 „Drugачe ne, ako ne na uho.“
 „Pa povej!“
 „Fureš (kolino) smo imeli.“
 „To pač smeš glasno povedati.“
 „O ne; doma so mi rekli, naj bom tih, bomo sami vse pojedli.“
 „A tako!“

Zagonetna slika.

Kaj nam ta nema slika
glasno pripoveduje?

sestank.

Da se je v dvorani že
davno končal proforski

„Denar ali življenje!“ kriči
tolovaj v gozdu.

„Denarja nimam a moje
življenje tudi ni mnogo vred-
no, ker sem že star. Ali če
hočete, bom priporočil ta
sprehod po ti gozdni stezi
svojim premožnejšim znan-
cem, pa se lahko pri njih
bogato oškodujete za to,
kar bi izgubili, če mene
pustite.“

?? UGANKE ??

Razpisujemo danes

deveti natečaj ugank

ter si želimo najštevilnejše udeležbe. Pogoji so ti: Rešitve naj se določijo najkasneje do 20. septembra. Naslov: „Domači prijatelj“ v Pragi VIII. Pravico do izžrebanja imajo samo odjemalci Vydróve žitne kave in člani njihovih družin. Število rešenih ugank ne odločuje, morajo biti ali najmanj 3 uganke rešene.

Cene 50:

- I. P. Žmitek: (oljnata slika, umetniški original: „Gorenjski navihanec.“
- II. Krasno vezana knjiga: „Pripovedi o Petru Velikem.“
- III. Slika z krasnim okvirjem: Pogled na Postojno.
- IV. Krasno vezana knjiga: „Ant. Knezova knjižnica.“
- V. Gvetlična košarica.
- VI. in VII. po 3 skudelice za kavo.

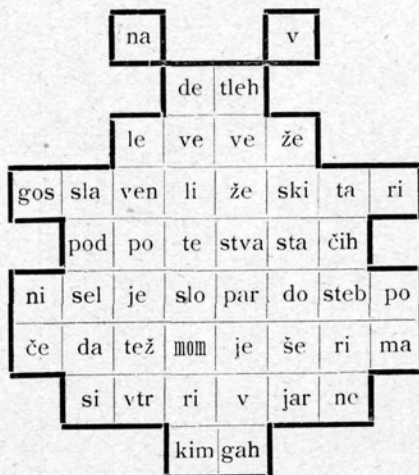
Dobitki osmega natečaja

so bili izžrebani sledečim rešilcem:

- I. Garnitura vaz: Valentin Zablachan, c. kr. poštni aspirant, Celovec.
- II. Ivan Cankar: „Kralj na Betajnovi“ (krasno vezana): Fr. Grudnik, učitelj, Preloka.
- III. Slika s krasnim okvirjem: „Pogled na Vintgar“: Janko Schweiger, c. kr. kancelist, Črnomelj.
- IV. Skrinjica za šivanje: Marica Trauner, šivilja, Kamenče.
- V. S. Gregoričič: „Poezije“ (krasno vezana): Franc Troha, c. kr. gozdar, Trnova.
- VI. in VII. po 3 skudelice za kavo: Katarina Kresnik, sopr. c. kr. sod. sluga, Ribnica; Franc Likan, tovar. delavec, Ajdovščina.

97. Konjiček.

Vekoslav Burja, Ljubljana.

98. Uganka.

Silvester K., Razbor.

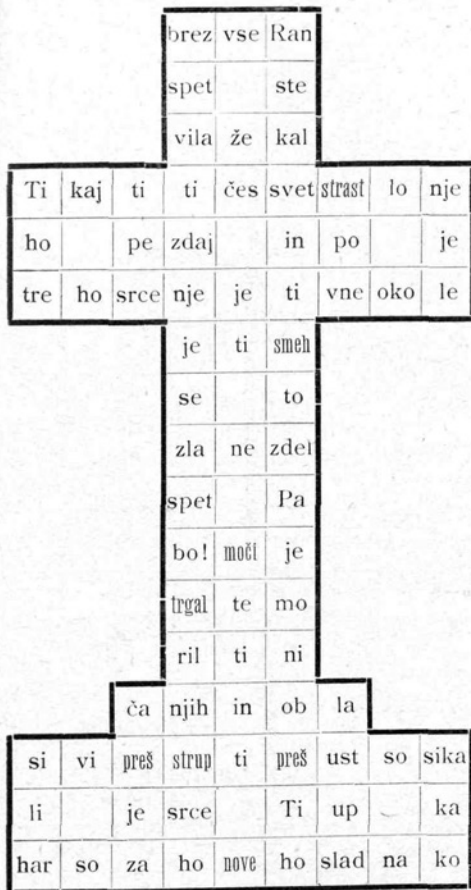
Mesto sem tople Italije
videlo vekov že broj,
vladalo svet in premagalo
mnogi sovragov sem roj:
toda za glas me podaljšaj
in brž poet me pozna,
Pegaza kadar zajezdi,
z mano previdno ravna. —

Zdaj pa v obliki me prvi
vzami takó, da nazaj
čital me bodeš in vedi:
v taki soseski je raj,
kjer si izberem svoj dom,
tam ne razlega se grom
burnih nemirov, prepirov.

Z glasom me prejšnjim podaljšaj
enkrat še — in dragoceno, glej, stvar
mene prinesli so modri
v Betlehem malemu Jezušku v dar.

99. Konjiček.

Ilirjec v Šoštanjū.

100. Tajinstveni napis.

Janko Kavš, Šmarje.

Ivo moj
v Skijs!

101. Logograf.

Fr. Rojec, Radovljica.

J — v vseh narodih vedno je
jednak,
l — nekđaj ga je rabil strelec
vsak.

102. Številna uganka.

Ivan Križman, Sv. Ivan.

3	4	2	1	9	poslopje
9	2	4	2	8	voda
5	1	6	4	2	ruda
4	2	7	6	8	rastlina
3	2	7	2	4	dan

103. Logograf.

Fr. Jordan, Ihan.

B — postala ljudem je meso,
r — kraj potov duhti ti lepo.

104. Magični kvadrat.

Prijateljjev prijatelj, Banjšice.

a	a	a	a	a
a	a	a	e	e
k	k	l	m	n
n	n	o	o	r
r	r	r	v	v

105. Rebus.

Solovej, Praga.

Listnica uredništva: Nanoški: Vaša pesmica se je odpeljala v koš. — Helenov: „Malči“ in „Zvečer“ ne objavim. — Stanko Pavel: Naznanite svojo natančno adreso! Pesmi res še nista dovršeni. — Borisov: Prosim, kje ste zdaj? Pošljite naslov!

Rukopisi se pošiljajo: **Praha-Vinohrady, Slezská třída 32.**

Rešitve ugank v 8. številku.

85. Cilka, ajbeš, narok, Kozje, Algir, rilec; Cankar, Aškerc. 86. Kdor za smolo prime, ta se osmoli. 87. Brst, ruta, stas, tast. 89. Čas — dolg — dolgčas. 90. Osel, posel. 91. Amerika. 92. Jagvar, Varjag. 93. N, tat, Natan, tat, n. 94. Lok, kol. 95. Prešernova veselica v Ljubljani. 96. Rana ura — zlata ura.

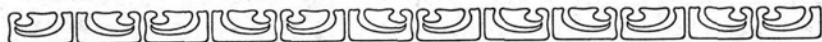
88. Petelin mlad po vrti hodi,
Družino svojo moško vodi:
Kar ti zagleda zver — oho!
Strašanska zver, kokoroko!

Pristopi kura, stara baba,
Pogleda reče: „To je žaba!“
Petelin jezen: „Kaj boš ti?“
To je modrás, kikiriki!“

„ISKRE“

zbirka slovenskih in hrvaških črtic v okusni opremi z mnogimi perorisbami akad. slikarja M. Račkega se dobe za 2 K, pri pisateljici: *Zofki Kveder-Jelovškovi*
Praha-Vinohrady, Slezská třída 32.

Tovarniške == vesti.

S to številko razpošiljamo brezplačno gg. učiteljem obljubljeni učiteljski koledar. Upamo, da jim bo dobrodošel. —

V zadnji številki smo naše c. naročnike, da pri naročilih na naših tiskovinah prekrizajo besedo „dopisnica“ in da frankirajo samo z 3 vinarji.

Nu, mnogo naših c. naročnikov je našo prošnjo žal pregledalo in mi smo prisiljeni plačevati vsak dan veliko kazenskih port, ker kaznuje tukajšnja pošta strogo vse najmanjše pripisane opazke, n. pr. „s spoštovanjem“, „pošljite 5 kg.“, „brez povzjetja“, „priporočil N. N.“ i. t. d. Prej je bila pri pošti sploh navada, da take predpise ne tolmači prestrogo, ker bi drugače pri poštnem uradovanju sploh nič drugega delati ne imeli, kakor da samo iščejo in iztikajo za takimi nedolžnimi prestopki raznih predpisov; to se razume, da tako pedantično „poslovanje“ ne velja. Mnogim naročilim zamoremo zaradi tega še le drugi dan ustreči. Na naše odločne in opetovane pritožbe je sl. poštno ravnateljstvo samo odredilo, da se tako pre-tankovestno „poslovanje“ kolikor največ omeji.

VSEBINA: Roman Romanov: *Verzi*; Ivo Trošt: *V slovesnem trenutku*; M. P. Nataša: *Idila*; D.: *Izpred sodišča*; Pavel Golob: *Ribič*; Borisov: *V Istri*; Dr. Ivo Šorli: *Tolažnica*; Zvonimir: *Narodna pesem*; Zofka Kveder-Jelovškova: *Epizodice*; Andr. Rapé: *Zori na polju . . .*; Tinea: *Moja posestrima*; Nezván: *Sami veselite se! . . .*; Dr. K.: *Zdravlje in šola*; *Smešnice*; *Uganke*.

Za vsako tudi ———
za kneževsko gospodinjstvo!

Vydrove juhe

gobova, grahova, lečna in riževa juha.

Nekaj imenitnega in finega so **Vydrove juhe** pri izvanredno hitri pripravi (5 minut kuhe.) Gotovo ste, cenjene gospodinje, poskusile že mnogo t. zv. juhnih konserv, od katerih pa se ni nobena trajno vzdržala v prometu. Medli, surovi okus teh preparatov, odstraši vselej od daljnih poskušanj. Niste našli, kar se more zahtevati od juhine konzerve: hitra priprava in izvrsten okus.

Smelo ali lahko trdimo, da je z dobrim izborom vsebine naših juh, tej zahtevi popolnoma zadoščeno.

Vydrove juhne konzerve se ne delajo z nobenimi kemičnimi fintami. Čisto navadna, ali mojstrska sestava teh snovi, ki jih gospodinja pri kuhanju juhe rabi in rezultat je izboren, okus delikaten.

Dajte naše juhe kemiku in on vam najde vse, kar ima vsaka od vas, cenjene gospodinje v svoji shrambi. Mi vam ali dajemo vse gotovo v enem, ne zadržujete se in pri nizki ceni imate takorekoč v trenutku juho že pripravljeno.

Vrste: Grahova, gobova, lečna in riževa.

Zavitek à $\frac{1}{2}$ kg. za 1 K 50 v. (zadostuje za 24 porcij).

BUŠTIN je dišava s katero dosežete slatno — dišeče pecivo. Je zmes različnih dišav in to v množini kolikor je za potrebo; gospodinje ne pripravijo v zadrego kadar ne more vsega nakupiti, osobito na deželi, kjer ni nobenega večjega kupca. Za 4-5 kg moke zadostuje zavitek za 10 v.

Za palače in kočē!

Vydrov juhni pridatek

je čisti zeliščni ekstrakt; prida se gotovi juhi (do $\frac{1}{2}$ kavine žličice na en krožnik). Preseneči, kako pojača vsako juho.

Dobrega mesa ni mogoče vselej dobiti (posebno na deželi) a nasledek je slaba prazna juha, ki se pa da z našim juhnim pridatkom popolnoma popraviti.

Vodene juhe dobe meseni okus, zato priporočamo naš pridatek tudi hišam, kjer se goveja juha ne kuha vsak dan.

$\frac{1}{2}$ kg. steklenica stoji 3 K 50 v.

ŠUMEČI LIMONADNI
BONBON

„Ambo”

Šumeči limonadni
bonbon

„AMBO”

je osvedočeno naj-
bolj osvežujoči na-
poj za časa vročine.
Na bonbon nalije se
voda in v hipu je
steklenica zdrave
šumeče limonade
gotova.

Škatulja 50 komadov
2 K.

Masleni
 oblati

so naša posebnost, ter
pravi nepresegljivi užitek.
Izborna kakovost razglaša
njih dobro ime po širnem
svetu.

Škatulja 25 komadov
2 K.

Posebno ugodno ob pri-
loki gostij, kakor tudi kot
vsakdanji prigrizek.

Okus teh oblato v je presenetljiv.

Škatulja 50 komadov
3 K.